

У відповідності до наданих повноважень, передбачених пунктом 2 статті 40 Кримінального процесуального кодексу України слідчий проводить негласні слідчі (розшукові) дії у порядку визначеному розділом 3 глави 21 (Негласні слідчі (розшукові) дії). Проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий може доручити відповідним оперативним підрозділам (пункт 3 частина 2 стаття 40).

Правовою підставою, здійснення негласних слідчих (розшукових) дій оперативними підрозділами НПУ, є письмове доручення слідчого або прокурора в кримінальному провадженні. У цьому випадку, на час проведення зазначених дій, працівник оперативного підрозділу набуває повноважень слідчого. Звертаємо увагу, що працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора (стаття 41).

З метою дотримання умов конспірації, досягнення максимального позитивного результату при проведенні запланованих негласних слідчих (розшукових) дій, доручення необхідно направляти виконавцю через підрозділи документального забезпечення та режиму підрозділів Національної поліції України з дотриманням вимог таємного діловодства.

Худенко Д.М., головний інспектор 2 відділу 2 управління Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ПІДГОТОВКИ ДО ОБРОБКИ ВЕЛИКИХ МАСИВІВ ДАНИХ В КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

Актуальність кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів набирає нових обертів, одним з яких є використання відповідного програмного забезпечення з підготовки великих масивів даних. Перед безпосереднім розглядом питання звернемо увагу на стан науково-теоретичного осмислення підготовки фахівцями великих даних до аналізу, а потім на помилки та програмне забезпечення.

При формулюванні розуміння феномену «кримінальний аналіз» ряд вчених та фахівців [1-6] не говорять про підготовку великих даних або ж вказують різні складові змісту підготовки даних. Можливо автори не ставили перед собою відповідних завдань або не включали підготовку великих даних до кримінального аналізу. Хоча, наприклад, В.І. Школьніков у 2019-2020 роках при викладанні курсу кримінального аналізу ілюструє власні елементи прийомів з підготовки даних, апробовані під час служби в підрозділах Департаменту захисту економіки НПУ. Автор робить це за допомогою

текстового редактора Microsoft Word з метою подальшого аналізу у IBM I2 Analyst's Notebook. Зауважимо, що це не єдиний приклад.

У такому разі виходить, що на науково-теоретичному рівні не враховано подібний досвід. Зокрема, у Департаменті кримінального аналізу НПУ спочатку ознайомлюються зі структурою та змістом даних, підготовлюють та зберігають їх, а лише потім аналізують. За описаного нами порядку іноді достатньо секунди, щоб зробити висновок. Але ж до цього триває кропітка підготовча робота. На нашу думку, така послідовність дій перед безпосереднім аналізом виправдана. Це тому, що вона показала значну ефективність та у ній дотримано правил формальної логіки та математики. Адже ми маємо порівнювати, виключати, сортувати, відбирати і т.п. однорідні значення, обов'язково приведені до єдиного формату!

На рахунок обов'язковості підготовки даних назвемо декілька причин. Уявіть ситуації, коли отримуєте:

- в таблиці на десятки мільйонів строк трафік руху транспортного засобу з камер відеоспостереження, перелік адрес чи телефонних з'єднань або рух коштів по рахунках і т.п.;

- не в табличному вигляді на десятки тисяч строк банківських квитанцій, що містять повторювані назви полів.

Під час ознайомлення з цими масивами даних виявляєте, що в них не дотримано єдиного формату введення даних. Наприклад, в таблицях існують помилки послідовності написання адрес, наприклад, м. Київ, вул. Шевченка, 5 та вулиця Шевченко, 5, м.Київ, в тексті даних є зайві пробіли, набір варіантів написання тексту з короткого та довгого тире і т.п., недруковані або невидимі символи, специфічні символи розділювачів стовбців, різне кодування символів або ж введення символів на різних розкладках клавіатури тощо.

Розглянемо детально один з перелічених випадків, коли такі дані отримано для аналізу у текстових файлах. Ряд файлів може містити введену літеру «С» у прізвищі на англійській та українській розкладці. Тобто у електронній формі джерела або частині програмного забезпечення з введення даних у поле «Прізвище» уваги до чутливості до розкладки клавіатури не приділено розробником або допускалось подібне. Назвемо це явище підмінним ефектом зображення клавіши «С». Відомо, що на англійській розкладці клавіатури для клавіши з літерою «С» код символу розширеного діапазону друку ASCII становить 67, а для української розкладки – 209. Виходить, що візуально в отриманому документі ми бачимо «С», а насправді – це символ, якому може бути присвоєні два коди. Така помилка має значення для роботи з даними в системах управління базами даних, наприклад, Microsoft SQL Server.

Подібні ефекти, як і інші варіанти недотримання єдиного формату та типу даних потягнуть за собою втрату чи ігнорування строк або комірок табличної або не табличної інформації, неможливості чи помилок

імпортування до програмного забезпечення, призначеного для потреб кримінального аналізу. У такому разі зростає ризик втрати ключової інформації та будуть зроблені помилкові висновки. Зауважимо, що помилка в обробці інформації, невірній її зміні чи правці з боку фахівця також приводе до помилкових висновків.

Отже, в надійшовших до підрозділу кримінального аналізу даних можуть існувати помилки введення інформації. Підготовка даних потрібна для приведення їх до єдиного формату та типу. Під час підготовки даних можуть виникати помилки, допущенні при під час приведення їх до єдиного формату чи типу. Обидві групи помилок призводять до викривлення висновків.

Робота з підготовки до обробки великих масивів даних проводиться в програмному забезпеченні, не призначеному для потреб кримінального аналізу. Серед них виділимо основні групи або текстові редактори, програми для роботи з електронними таблицями та системи управління базами даних.

Наприклад, серед текстових редакторів наведемо «EmEditor», який виграє серед подібних рішень за рахунок швидкого читання файлів обсягом більше 2 гігабайт.

Іншим прикладом може бути безкоштовна надбудова для Microsoft Office Excel під назвою «Asap Utilities», де по групах представлено більше 40 потужних макросів на Visual Basic for Applications, корисних при приведенні даних до єдиного формату.

Серед систем управління базами даних важко однозначно назвати лідера тому, що як і вищевказане програмне забезпечення кожна із таких систем має вражаючі особливості. Зокрема, у *Oracle Database 12 C* можливо значно швидше імпортувати відповідний текстовий файл, ніж Microsoft SQL Server 2014.

Звісно, що це не вичерпний перелік програмного забезпечення, існує ще багато його різновидів, яке може допомогти у підготовці даних.

Назвати лідерів серед програмного забезпечення замало адже багато чого залежить від фахівця, який повинен мати розуміння механізмів приведення даних до єдиного формату або типу, наприклад, дати чи тексту, а також вміти написати відповідні скрипти.

На нашу думку, кримінальний аналіз буде потребувати подальшого використання вказаного програмного забезпечення, запозичення знань по роботі з великими масивами даних та послуг Big-data аналітиків. Вважаємо, що наші групи програмного забезпечення можуть мати, як прикладний, так і спеціальний або аналітичний характер.

Таким чином, програмне забезпечення з підготовки до обробки великих масивів даних в кримінальному аналізі – це прикладне та спеціальне програмне забезпечення, за допомогою якого дані приводяться до єдиного формату та типу для потреб кримінального аналізу.

1. Заєць О.М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку вісник кримінального судочинства. - № 4/2016. - С. 17-25.
 2. Основи кримінального аналізу – тренінг для правоохоронців. URL: <http://oduvs.edu.ua/news/osnovi-kriminalnogo-analizu-trening-dlya-pravoohorontsiv/> (дата звернення: 01.05.2020).
 3. Половніков В.В. Характеристика кримінального аналізу з урахуванням практики його використання в оперативно-розшуковій діяльності Державної прикордонної служби України // Випуск 34. - 2017. - С.28-40.
 4. Презентація Концепції впровадження в Національній поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою. URL: <https://www.slideshare.net/NationalPolice/ss-75925350> (дата звернення: 01.05.2020).
- Рудий Т.В., Кулешник Я.Ф., Ярован С.В. Практика кримінального аналізу у протидії кіберзлочинності // Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів кримінальної поліції : збірник наукових статей за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичного семінару 23 березня 2018 року. - С.194-201.
5. Школьніков В.І. Використання індикаторів СОСТА у боротьбі із злочинними організаціями / В.І. Школьніков, О.В. Калиновський // Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (20 жовтня 2017 року). – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – Ч. 1. – С. 115-118.

*Чугай Є. М., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент*

**ВИКОРИСТАННЯ ВІДОМОСТЕЙ, НАДАНИХ КОНФІДЕНТАМИ У
РАМКАХ ПРОВЕДЕННЯ НСРД: ТЕОРЕТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій вимагає від слідчого чітко спланованого переліку заходів, що мають проводитись,